

Overdenking voor de dienst op 31 maart 2019.

“Een vader had twee zonen”.

Inleiding.

Misschien bent u dit jaar al naar het Rijksmuseum geweest om de tentoonstelling over Rembrandt te bezoeken? N.a.v. zijn 350^e sterfdag zijn veel van zijn prachtige schilderijen en prenten daar verzameld. Maar wat u daar niet zult vinden is het schilderij dat hier staat afgedrukt op uw blad: “De verloren zoon”. Dat indrukwekkende schilderij hangt in het grote museum (De Hermitage) in Sint Petersburg.

Voor ons allemaal zal dit een bekende gelijkenis zijn. Een gelijkenis die Jezus vertelde aan een gezelschap van farizeeërs en schriftgeleerden aan de ene kant en tollenaars en zondaars aan de andere kant. Wij zullen dit verhaal vandaag gaan bekijken aan de hand van dit schilderij van Rembrandt.

Zoals u ziet valt het licht vooral op de jongste zoon en zijn vader, die hem welkom heet, en in veel mindere mate op de oudste zoon die toekijkt. Op de achtergrond, in het duister, staan de toeschouwers.

We bekijken de gelijkenis vanuit 3 gezichtspunten. Vanuit de jongste zoon, vanuit de vader en vanuit de oudste zoon.

De overweging bestaat uit 3 delen, afgewisseld met een lied en een luisterlied.

Jongste zoon.

In deze gelijkenis zien we de jongste zoon die de vrijheid wil om te doen en laten waar hij zin in heeft. Hij eist zijn erfdeel op, verlaat het mooie, chique huis waar hij tot nu toe met zijn gegoede familie woonde en vertrekt naar een ver land, zijn zakken goed gevuld met geld. Hij kiest ervoor de familiebanden te verbreken en te vertrekken naar een wereld waar alles wat thuis als heilig wordt beschouwd, geminacht wordt.

Kiezen wij ook soms niet voor onze eigen vrijheid, streven wij soms niet onze eigen doelen na? Daarbij brekend met bepaalde tradities en gewoontes? Ons niet bekommerend om de vader/de familie die achterblijft.

In het vreemde land gaat het eerst heel goed met hem: hij heeft geld genoeg en wie geld heeft kan genoeg vrienden krijgen. Maar als het geld op is, raakt de zoon aan lager wal. Hij is heel blij dat hij bijeen boer de varkens mag hoeden. De varkens, nota bene: onreine dieren voor de Joden. Hij is zelfs jaloers op het eten dat de varkens krijgen; de peulen van de Johannesbroodboom, zo genoemd naar Johannes de Doper, omdat hij deze peulen at.

Totaal ontredderd en verlaten door iedereen realiseert hij zich dat hij de verkeerde beslissing heeft genomen. En hij besluit naar zijn vader terug te gaan, maar hij beseft dat hij het niet meer waard is om zoon genoemd te worden door zijn vader. Hij neemt zich dan ook voor om te zeggen: “Behandel mij als een van uw dagloners.”

Wat ga je dan diep door het stof als je denkt dat je geen zoon (of dochter) meer van je vader kunt heten...

Misschien hebben wij ook ooit het gevoel dat we op de verkeerde weg zijn en vragen we ons af of God ons nog wel wil ontmoeten...Wil God ons nog wel aannemen zoals we zijn? Met alles wat we hebben gedaan; soms tegen zijn geboden in.

Kijken we naar het schilderij:

We zien het licht dat valt op het gezicht van de jongste zoon. Hij is kaal, beroofd van zijn waardigheid, beroofd van een van de kenmerken van zijn identiteit. Hij heeft het hoofd van een gevangene die geen naam meer draagt, maar een nummer.

De jongste zoon heeft geen mooie mantel, zoals de vader en de oudste zoon. Hij heeft slechts een gescheurd onderkleed. Waar de scheuren, die zijn ziel heeft opgelopen, duidelijk in tot uitdrukking komen.

De linkervoet, die uit zijn sandaal gegleden is, zit vol littekens. Zijn voeten vertellen het verhaal van een lange vernederende tocht.

Hebben wij ook littekens? Wat zijn onze littekens? Op onze ziel, opgelopen op onze levensreis?

Lied 185: "Een jongen met een grote mond, die graag op eigen benen stond".

De vader.

De vader gunt zijn zoon de vrijheid en laat hem gaan. Hoewel hij weet dat de zoon in dat verre, vreemde land niet zal vinden wat hij zoekt. Bij de vader overheerst de liefde voor zijn zoon en hij laat dit hier zien door hem te laten gaan, met pijn in zijn hart. Hij houdt van zijn zoon en wil hem het liefst dicht bij zich houden.

Herkennen wij dit? Als ouders van kinderen die misschien ook hun eigen weg gegaan zijn. Ver weg misschien? Op een pad waarvan de ouders al bij voorbaat weten... het brengt niet wat ze ervan verwachten... Tijdens enkele groothuisbezoeken bleek dat een aantal mensen deze situatie wel herkent en er pijn van heeft.

Ze hebben hun kinderen de vrijheid gegeven, uit liefde. Maar dat wil niet zeggen dat de pijn er niet is.

Deze kinderen zijn nooit uit de gedachten van de ouders. (Ze blijven welkom, iedere dag!)

De jongste zoon raakt aan lager wal en besluit terug te keren. De vader verwelkomt hem en loopt hem snel tegemoet. Hij had iedere dag op de uitkijk gestaan. Zo wachten veel ouders vol smart op hun kinderen, hopen op de dag dat ze zullen terugkeren.

Bij wie kunnen wij terugkeren? Wie is voor ons een veilige haven? Waar kunnen we altijd terecht met al onze tekortkomingen?

Kijkend naar het schilderij:

We zien de vader die zich beschermend voorover buigt naar zijn kind. Hij legt zijn handen vol liefde op de schouders van de jongen. Het echte middelpunt van het schilderij wordt gevormd door de handen van de vader waar het licht ten volle op valt. Daarop zijn ook de ogen van de omstanders gericht. Daarin wordt de genade tastbaar en concreet.

Als we goed kijken, zien we twee verschillende handen. De rechterhand van de vader lijkt een vrouwenhand, de linkerhand een mannenhand. Liefkozing door de moeder en bescherming door de vader. De vader en de moeder verenigd in deze ene persoon van de vader.

Luisterlied. ("Kom tot de Vader") U vindt de tekst achterop uw blad. Opwekking nr. 599.

Kom tot de Vader, kom zoals je bent...

Dit is ook van toepassing op de oudste zoon.

Oudste zoon.

In deze gelijkenis zien we de oudste zoon die altijd alles heeft gedaan om een serieus en gedegen leven te leiden. Geen dag heeft hij gedacht aan zijn eigen plezier. Hij was altijd gehoorzaam en plichtsgetrouw en hij deed wat zijn ouders van hem verwachtten, als oudste zoon van het gezin. Een mentaliteit, zoals we die vaak zien bij oudste kinderen. En waar, vooral vroeger, veel belang aan werd gehecht; ook bij ons. De oudste zoon is dan ook zeer ontstemd als hij hoort dat zijn vader het gemeste kalf geslacht heeft, omdat zijn broer was teruggekeerd, nadat hij eerst z'n geld verkwist had aan allerlei onzedige zaken. De Joden aten alleen vlees bij bijzondere gebeurtenissen. En dan in dit geval nog wel het gemeste kalf! Terwijl zijn vader voor hem, de oudste zoon, zelfs nog nooit een geitenbokje had geslacht!

Voelen wij ons soms ook niet de betere Christenen? We leven zoals het hoort, proberen te doen wat God van ons vraagt. En toch voelen we ons soms niet gekend en misschien wel eens verongelijkt. (Waarom zoveel blijdschap over hen die terugkeren na een zondig leven, na een leven waar God niet aan te pas kwam?) Misschien wordt er ook wel eens gedacht: hebben wij niet de eerste rechten?!

Maar de vader nodigt heel duidelijk óók de oudste uit: "Jij bent altijd bij mij en alles wat van mij is, is van jou." Wat doet de oudste zoon? Zal hij de liefde van zijn vader aanvaarden of verwerpen? De vader wacht met uitgestrekte handen, maar hij weet dat de keuze aan de zoon is.

Beseffen wij dat we in alles mogen delen wat God ons geeft? Dat God naar ons toekomt en ons óók uitnodigt?

Kijken we naar het schilderij:

De vader en de oudste zoon hebben beiden een mooie rode mantel aan, beslist geen teken van armoede. Beiden hebben een baard en een hardos, in tegenstelling tot de jongste zoon. De vader en de oudste zoon hebben veel met elkaar gemeen. Dat wordt nog eens onderstreept door de lichtval op het gezicht van de oudste zoon, waardoor zijn gezicht op een heel directe manier verbonden wordt met het lichtende gezicht van zijn vader.

Maar er is ook een pijnlijk verschil: de vader die zich buigt over zijn terugkerende zoon en de oudste zoon die stijf rechtop blijft staan, totaal niet buigzaam. De vader spreidt zijn handen uit in een zegenend gebaar, de oudste zoon houdt zijn handen samengedrukt tegen zijn borst. Het licht op het gezicht van de vader doorstroomt zijn hele lichaam, met name zijn handen. De oudste zoon blijft in het donker. Het licht op het gezicht van de oudste zoon is koud en kan de rest van zijn lichaam niet bereiken.

Wat zegt deze gelijkenis ons?

De farizeeërs en de schriftgeleerden reageren zuur en gefrustreerd op Jezus' omgang met de tollenaars en de zondaars. De oudste zoon reageert zuur en gefrustreerd op de omgang van zijn vader met zijn jongere broer: 'Die zoon van u die zijn vermogen heeft verkwanseld aan de hoeren...'

En wij?

Blijven wij in ons eigen gelijk door vol te blijven houden dat wij immers altijd alles goed

gedaan hebben? Of willen we eigenlijk ook een erkenning door de vader, omdat ook wij Hem soms uit het oog verloren zijn.

De gelijkenis heeft een open einde. Dat open einde daagt ons uit om in het verhaal te stappen en ons te confronteren met de boodschap van Jezus. Zouden wij de uitnodiging van de vader aannemen?

De vader erkent zijn beide zonen als verloren zonen. Ook wij zijn eigenlijk allemaal verloren zonen en dochters, die hunkeren naar de vader. Die mogen uitzien naar de bevrijdende boodschap van Pasen. Door de genade van de Vader mogen we allemaal staan in het licht van de opgestane Heer.

Amen.

Opwekking lied 599.

Nog voordat je bestond,
kende Hij je naam.
Hij zag je elk moment,
en telde elke traan.
Omdat Hij van je hield,
gaf Hij zijn eigen Zoon.
Hij wacht alleen nog maar
totdat je komt.

En wat je nu ook doet,
Zijn liefde blijft bestaan.
Ook niets wat jij ooit deed
verandert daar iets aan.
Omdat Hij van je houdt,
gaf Hij zijn eigen Zoon.
En nu is alles klaar wanneer jij komt

Kom tot de Vader,
kom zoals je bent.
Heel je hart, al je pijn
is bij Hem bekend.
De liefde die Hij geeft,
de woorden die Hij spreekt,
daarmee is alles klaar wanneer jij komt.

En wat je nu ook doet,
Zijn liefde blijft bestaan.
Want niets wat jij ooit deed
verandert daar iets aan.
Omdat Hij van je houdt
gaf Hij zijn eigen Zoon;
en nu is alles klaar wanneer jij komt.